

Михайло Вербицький
у дослідженнях і рецензіях міжвоєнного часу

Осип Залеський

**ПІСЛЯ СТОЛІТНОГО ЮВІЛЕЮ УРОДИН
ТВОРЦЯ УКРАЇНЬСЬКОГО ГИМНУ:
МИХАЙЛО ВЕРБИЦЬКИЙ 1815–1915**

Тихо і незаметно минули столітні роковини уродин одного з перших піонерів відродження української музики та театрального мистецтва: Михайла Вербицького. Минув тихо і незаметно може тому, що сама суспільність занята тепер більше життєвими справами, які вяжуться з вагою теперішньої хвили, а може тому, що мало хто в нас свідомий, яке значіння має для нас Михайло Вербицький.

З доволі обширної біографії, написаної Ізидором Воробкевичем довідуємося, що Михайло Вербицький уродився 1815 р. (близької дати не подано) в селі Улючі, добромільського повіту, у священничій сім'ї. Як ученик перемиської гімназії належав до катедрального хору, котрий за часів єпископа Снігурського стояв доволі високо під управою Чеха Нанкого. Єпископ Снігурський дбав про образоване і виховане молодого Вербицького, тому що його отець вчасно відумер, та поручив Нанкому, щоби сей учив Вербицького музики. Скільки Вербицький скористав з науки Нанкого, не знати. Можливо, що більше скористав, співаючи в хорі катедрі, який тоді мав в репертуарі головно релігійні композиції Бортнянського, котрим загально тоді одушевляли ся. Твори Бортнянського і його стиль вплинули сильно на пізнішу творчість Вербицького.

По скінченню гімназії вступив Вербицький до духовної семинарії у Львові, котру з великими перервами скінчив тільки в 1850 році. На той час припадає найбільший розвій таланту Вербицького та його знайомість з музичними теоріями, які поглибив ще директор хору латинської катедрі в Перемишлі Льоренц, до котрого пішов Вербицький на науку по виступленню з семинарії 1839 р. Льоренц познайомив Вербицького з правилами контрапункту та музичних форм і тим заокруглив музичну освіту Вербицького.

Були то часи для Вербицького повні невдач чисто особистої натури, як смерть жінки, з котрою жив тільки рік, недостача матеріальних засобів і т. п. Опісля Вербицький вертає знов до семинарії та кінчить її в 1850 р. Женить ся другий раз і їде на посаду священника до Завадова, опісля до Залужа Стрілок а на кінець до Млинова, де й помер в 1870 році і де спочивають його тлінні останки.

Творча праця Вербицького обіймала хоральну та інструментальну музику. З хоральних творів, що перевищують число 30, находимо головно мужеські квартети, з котрих звісні суть: «Де Дніпро наш», «Після завтра», «Широкий луг», «Ода до місяця», «Осіньна пісня», «Заповіт Т. Шевченка» на два хори, басове сольо і оркестру, дуети («Не чужого ми бажаєм»), Служби Божі (між ними дві латинські)

та інші духовні композиції. З орхестральних: 12 симфонічних творів на українські теми на велику або малу оркестру та кілька оперет, або краще назвати се музикою до м'єльодрам: «Панщина» (Ю. Желехівського), «Галя», «Підгіряни» (І. Гушалевича), «Вузькі черевички», «Сільські пленіпотенти» та «Школяр на мандрівці». Із симфонічних творів, котрі він назвав таки симфоніями (радше треба би їх назвати рапсодіями) звісна є тільки 7 (видана Д. Січинським). Його м'єльодрами були давніше сталим репертуаром українського театру а декотрі уривки з них пійшли з уст до уст і стали ся популярними. Крім сего він є автором музики національного гимну «Ще не вмерла Україна».

Стиль Вербицького (як і Ів. Лаврівського і В. Матюка, дуже зближених до нього) легкий і простий. Проваджене голосів в хоральних композиціях м'єльодійне, гармонія доволі проста, хоч у декотрих творах Вербицького під впливом мабуть новітших струй в західній музиці, декуди більше скомплікована.

Се загальні прикмети, які можна пізнати з тих творів Вербицького, що находять ся між людьми переписувані без числа разів або літографовані. Більшу часть його творів стрінула та сама доля, що й твори інших українських компоністів – вони засуджені на вічну вязницю на полицях котрогось «Бояна» або бібліотеки «Народного Дому». Одну тільки з його рапсодій видав пок. Денис Січинський в фортепяновім витязі накладом «Станіславівського Бояна», крім сего істнує старе видане «Заповіту» та «Підгірян», як також декотрих квартетів в збірнику, виданім В. Матюком. Навіть національного гимну в оригіналі написанім Вербицьким, доси нема виданого.

Дивував ся би може не оден чужинець, як би знав, як то у нас шанують память і твори заслужених людей. Твори лежать не видані, майже ніколи не виконувані.

Мимоволі пригадують ся мені сегорічні ювілейні обходини одного з менших німецьких компоністів автора «Wacht am Rhein» Вільгельма. Замість одушевляти ся нераз слабинами чужих авторів, які обильно виповняють програми українських концертів, – чи не краще було би виконати від часу до часу пісню М. Вербицького. Формою і змістом вони не уступають багатьом співаним у нас чужим квартетам, а є для нас більше вартісні, як твори одного з творців нашої національної музики.

Нехай хоч ся згадка буде пригадкою забутої памяти творця національного гимну.

Діло (1916/12/14 (1) січ.), с. 1–2; передрук: *Нива* (1916/2, лютий), с. 122–124.

До друку приготував *Володимир Пилипович*

